

Desero ad præsens; ideo rogo, ut nulla dissensio sit inter vos; non solum rogo, sed et mandatum facio; nec ullus audeat ipsum transgredi, hoc enim mandatum novum voco, quod tamen vetus est, sed novum voco, ut in vobis semper renovetur. Ideo specialius hoc mandatum vobis facio, quia « In hoc cognoscent omnes, quod mei estis discipuli, si dilectionem habueritis¹. » Certæ enim virtutes possunt esse communes tam bonis quam malis; sed dilectio tantum Christianis debita est. Ecce signum honorum Christianorum, si pacem habent ad invicem, si pacem amant et quarunt, si pacem tanquam divitias amplectuntur: isti sunt prædicandi et dicendi beati, qui totis affectibus pacem concupiscunt. Ipsi veri filii Dei sunt, ipsi cives cælorum, ipsi Angelorum socii, ipsi Sanctorum delectatio. Soli pacifici filii Dei vocati sunt². Qui vere pacem amat, Dei filius est: qui vero pacem frangit vel impedit, ex patre diabolo est, et antichristus est, et perditionis filius² est. Quam autem dilectionem debeamus habere, exponit Dominus cum ait: « Sicut dilexi vos³. » Non enim dilexit nos Dominus dilectione, qua diligunt homines, nempe (1) homines facientes et operantes iniquitatem, sicut cupidus pecuniam, sicut luxuriosus fœminam, sicut hypocrita gloriam. Ista dilectione non dilexit nos Dominus; ideo non tali dilectione debemus diligere homines, sed qua dilexit nos, sicut homo homines; sed propter utilitatem nostram dilexit nos, ut essemus sancti et immaculati in conspectu ejus⁴; quod faciat et concedat ipse qui est benedictus in sæcula. Amen.

¹ Math. v, 9. — ² Joan. xvii, 12. — ³ Id. xiii, 34. — ⁴ Ephes. i, 4.

(1) Cod. nam.

SERMO XXXVI.

In Cena Domini III.

Sermo iste eductus ex Bibl. Ædil., cod. x, fol. 19, ut precedentes, rejicitur in appendicem, non solum propter easdem rationes, sed quia plura continet satis temerarie dicta, et quæ aliquando sanæ doctrinæ non congruentia videntur, licet et alia multa habeat quæ utiliter colligi possunt. Locus ejus post præcedentem cum numero in Cena Domini iv.

SYNOPSIS.

I. Relictis presbyteris et Valerio episcopo, orator Evangelium venit prædicaturus in eremo. II. Christus multa fecit ad Judæ procurandam conversionem. III. Pedum lavatio quo ordine facta. IV. Quid sit, *Non indiget nisi ut pedes lavet*, et de exemplo dato a Salvatore. V. Judas proditor indicatur. VI. Satanias intrat in Judam, qui nocte exit ingratus ad crimen perpetrandum. VII. Christus undecim hortatur ad charitatem, cujus ordo demonstratur. VIII. Pax mandatum novum cælestis civitatis. IX. Pulso odio, pax sectanda. X. Simplicii miseranda defectio, pro quo facienda oratio.

I. AUDIVIMUS, fratres charissimi, quod « Cum Dominus intinxisset panem, et daret Judæ, post (1) buccellam panis intravit in eum Satanias, et ait: Quod facis fac citius. Cum ergo accepisset illam buccellam, exivit continuo: erat autem nox. Cum autem exiisset, ait Dominus

(1) Cod. male iterat *quod ante post*.

» Discipulis suis : » Surgite (1). Et postea : « Filioli, adhuc » modicum vobiscum sunt; » ergo antequam a vobis recedam, « Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, » sicut dilexi vos⁴. » Satis enim novit Charitas vestra quod tota perfectio vitæ et ædificationis nostræ ex Evangelio accipitur, cujus verba a summo nostro Magistro data sunt; ideo pretiosiora sunt, et satis nos hortantur et ædificant quotidie, et ea vobis quotidie repræsentamus, et ad memoriam vobis reducimus, non quia non bene intelligatis, licet in eremo permaneatis et segregati sitis a gentibus; at (2) hactenus, antequam essem Presbyter et Episcopus (3), pariter me videre potuistis; sed ideo vobis ad memoriam reduco, non ut vos (4) doceamus, sed ut et me et vos, fratres, moneamus. In Evangelio quidem quod ad præsentem diem pertinet, de patientia, et dilectione, et humilitate instruimur. Ideo, fratres, ut ego valeam una vobiscum corrigi et doceri, relinquere volui Presbyteros meos, quorum vita vestra et apostolica eorum una est; et sanctum senem Valerium etiam corpore hodierna die relinquere non curavi, cupiens vos docere et a vobis doceri, ut fructum aliquem Deo in die tantæ solemnitatis digne pariter offerre possimus.

II. Ideo, fratres, ad expositionem sancti Evangelii accedentes, primo audire et scire vos volo quod Dominus Jesus discipulum Judam multis modis, minis, sacramentis et exemplis, et planctu volens (5) corrigere, et prædiculis modis ad correctionem eum invitare (6), ad ultimum eum indicavit (7) in damnationem et ruinam jam esse paratum, dum in cœna dixit : « Qui intingit manum meam in paropside (8), hic me tradet². » Cum enim Judas pravam suam

¹ Joan. xii, 26-34. — ² Matth. xxvi, 23.

(1) Vox *surgite*, non legitur in Evangelio Joannis. — (2) Cod. *ut*. — (3) Cod. *presbyter episcopus*, sine particula *et*. — (4) *Docet vos* in cod. — (5) Cod. male addit *eum*. — (6) Cod. *invitasse*. — (7) Id. *invitavit*. — (8) Id. *paraside*.

voluntatem nulli patere voluisset (1), Magistrum audiendo erubuit, sed non pœnituit. Multo enim ante passionem dixit : « Nonne (2) duodecim elegi² et unus ex vobis diabolus est¹. » Et post cœnam ait : « Vos mundi estis, sed non omnes². » Hoc autem Magister dicebat, volens Discipulum verbo corrigere; ecce quomodo eum (3) verbis timoris corripuit (4). Sed videns Dominus quod verbis eum corrigere, ipso nolente, non poterat, studuit eum corrigere (5), et illi (6) timorem æternum incutere, dum ait : « Væ homini illi per quem tradar ego; melius enim fuisset, si natus non fuisset³. » Sed videns Dominus cor Discipuli nequiter induratum, ad dilectionem sacramenti eum dulciter invitavit, dicens illi post Petrum et cæteris : « Accipite et manducate : » hoc est corpus meum⁴. » Sacramentum enim illud ideo hominibus datur, ut corpus Ecclesiæ capiti coadunetur. Sicut enim multa grana unum panem conficiunt, et ex multis racemis unum vinum extrahitur, sic ex multis hominibus Christi corpus constituitur. Oblulit autem Dominus Discipulo sacramentum unitatis, ut eum invitaret ad unitatem dilectionis. Licet etiam propter alios Discipulos humilitatis exemplum præbuerit, tamen ovem perditam recuperare valde cupiebat.

III. Sed videns eum nequiter obstinatum, surgit a cœna, vestimenta deponit, linteo se præcinxit⁵, et ad principem Apostolorum, fratres, ut arbitror, primo pervenit, ante eum se genuflexit Deitas incarnata, Deus ante hominem, Creator ante creaturam, Magister ante discipulum, Rex ante piscatorem, doctus ante indoctum, sapientia ante ignorantiam, pulchritudo ante deformitatem. Ideo Petrus Deitatem incarnatam videns ante se inclinatam, expavit,

¹ Joan. vi, 71. — ² Id. xiii, 10. — ³ Matth. xxvi, 24. — ⁴ Ibid. 26. —

⁵ Joan. xii, 4, et seqq.

(1) Cod. *potuisset*. — (2) Cod. *non*, sine interrogationis nota. — (3) Id. *eum*. — (4) Id. *correpsit*. — (5) Forte *exterrere*. — (6) Cod. *sibi*, et sic deinceps.

exhorruit, per cœnaculum velut insensatus cucurrit (1), et clamavit: « Non lavabis mihi pedes¹. » Nam, inquit Petrus, Domine, jam dixi quod eras Christus Filius Dei², et tu mihi lavas pedes? Sed notare debetis, fratres, qui in eremo habitatis. Cur, inquit, « Cœna facta³ » dicitur, cum post ablutionem pedum dicatur buccellam panis Judæ Dominum porrexisse⁴? Non debemus intelligere cœnam finitam, cum dicatur adhuc panem esse super mensam: adhuc enim cœnabatur, quando Dominus a mensa surrexit, et tamen cœna jam facta dicitur. Intelligere hic namque debetis, quod non facta erat, sed parata: ad convivandum mensæ jam (2) superducta. Ideo Joannes, aquila grandis, in eadem cœna omnia diligenter attendens, prius nostri Salvatoris celsitudinem voluit commendare, dum ait: « Sciens Jesus quia omnia Pater dedit ei in manus, et quia » a Deo exivit, » et venit in mundum, « et ad Deum vadit⁵. » Magnam Christi potentiam exprimit Joannes, cum omnia Patrem ei dedisse affirmat: magnam celsitudinem Christi prædicat, cum eum a Deo exisse asserit. Et tamen hodie audimus, quod ille, qui omnia habet in manu, vestimenta deponit. Sed quid mirum, si pro Discipulis vestimenta deponit, qui (3) etiam carnem pro inimicis assumpsit? Et quid mirum, si more famuli præcinxit se linteo, qui formam servi accipiens, habitu invenitur ut homo⁶? Quid mirum si fudit aquam in pelvim, qui dignatus est sanguinem fundere pro nostra redemptione? Et ait Joannes: « Venit » ergo ad Simonem Petrum⁷. » Videtur denique quibusdam, sicut fuit ille sanctissimus martyr et doctor Cyprianus, ante Petrum Judam lavasse, volens Dominus perditum Discipulum revocare, sed non videtur ratio ponderosa. Ex quo enim jam Petrum cunctorum caput fecerat, accessit

¹ Joan. XIII, 8. — ² Matth. XVI, 16. — ³ Joan. XIII, 2. — ⁴ Ibid. 26. — ⁵ Ibid. 3. — ⁶ Philip. II, 7. — ⁷ Joan. XIII, 6.

(1) Hæc longe distant ab Augustini gravitate. — (2) Cod. *usum perducta*. — (3) Id. *quia*.

primo in honore, ut cæteri postea simile facerent. Ideo sic intelligendum est: cum summam (1) rei bene transcurrisset dicendo: « Cœpit lavare pedes, et linteo tergere¹; » redit postea ad ordinem rei, ostendendo dicens: « Venit » ergo ad Simonem². »

IV. Quid est ergo quod postea dicit Dominus: « Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mundus » totus³. » Si est mundus totus, quare necesse est ut pedes lavet? Ideo, fratres, attendere debetis quod hic facit mentionem Dominus de ablutione baptismalis. Qui ergo lotus est in baptisate totus, non est necesse, nisi ut lavet pedes venialium peccatorum, a quibus peccatis humana mens stare non potest immunis (2), nec infans cujus unius diei vita regnat⁴. Paratis denique et consummatis sacræ cœnæ sacramentis, factis et ordinatis Apostolis sacerdotibus, communicatis, et lotis eorum pedibus, iterum intravit mensam et ait: « Scitis quid fecerim vobis? Si ergo ego Deus » et Magister lavi pedes vestros, et vos debetis alter alterius » lavare pedes⁵. » Si sum Magister, discite a Magistro; si Dominus, erubescat hoc despiciere servus; si jam pepercit proditori, et vos parcere studeatis; si ante eum genuflexi, humiles contra adversarios studeatis esse; si me ab eo permisi osculari, et vos maxillas præbere⁶ dignemini; si amicum proditorem vocavi, et vos amicum inimicum vocare non dedignemini corde et ore, quia « Non est servus major » Domino⁷. »

V. Et post pauca de filio perditionis⁸ dolorem ostendens et dolens, turbatus est in spiritu, et conturbatus ait: « Unus » vestrum me tradet⁹. » Oh! quantum doluit Dominus de Discipulo perduto! Oh! quantum studuit eum ad se revo-

¹ Joan. XIII, 5. — ² Ibid. 6. — ³ Ibid. 10. — ⁴ Job. XXV, 4, juxta 70. — ⁵ Joan. XIII, 14. — ⁶ Matth. V, 39. — ⁷ Joan. XIII, 16. — ⁸ Id. XVII, 12. — ⁹ Id. XIII, 21.

(1) Cod. *summa*. — (2) Deest *immunis* in cod. Hic graviter errare videtur auctor, supponendo venialia peccata post baptismum perstare in infantibus vel unius diei, quod fidei catholice repugnat.

care! Doluit, quia non potuit eum corrigere; doluit quia obstinatum esse cum diabolo cognoscebat; quia super eum sententiam æternæ damnationis daturus erat. Et videntes Discipuli faciem, quam « Angeli aspicere desiderant¹, » esse turbatam, dixerunt: Quis est iste²? quærentes etiam quis eorum esset major³. Sed quare hoc, nisi quia arbitrati sunt (1) ut homines? Ille qui major est, ut dominetur, Magistrum perdere procurat, aliique (2) fortiter de Petro suspicabantur, quia plus et plura se facturum promiserat pro Magistro, suspicantes quia ficto corde toties loqueretur: « Tu es Christus Filius Dei⁴. » Sed quia Petrus in necessitate se sciebat, innuit Joanni ut peteret. Cui Dominus: « Cui panem intinctum porrexero, ille est⁵; » sed cave ne nemini dicas. « Et cum intinxisset Jesus panem, » dedit Judæ⁶. » Non est credendum, quod Dominus alta voce dixerit, quia Petrus si hoc scivisset, dentibus proditorem dilacerasset (3); nec etiam putandum quod Judas tunc Christi corpus sumpserit, quia jam Dominus omnes Discipulos communicaverat et Judam, sicut Lucas evidenter ostendit; panem intinctum tamen Dominus porrigere Discipulo voluit, ut cor illius intinctum (4) veneno significaret.

VI. « Et post buccellam intravit in eum Satanas⁷. » Numquid Satanas non (5) ante corpus ejus intravit? Omnino, fratres, Satanas cor Judæ intravit ante buccellam, sed affectu et voluntate tantum, sed post buccellam intravit effectum et opere: tamen bona fuit buccella, quam Christus Discipulo dedit, bonum etiam sacramentum quod ei tribuit; sed aliquando bona obsunt, et mala prosunt quandoque.

¹ 1 Petr. v, 12. — ² Luc. xxii, 23. — ³ Ibid. 24. — ⁴ Matth. xvi, 16. — ⁵ Joan. xiii, 26. — ⁶ Ibid. — ⁷ Ibid. 27.

(1) Id est *cogitaverunt*. — (2) Cod. *alii qui*, nisi legas *alii erant qui*. — (3) Hæc parum accurate dicta videntur, nec erga Petrum satis reverenter. — (4) Cod. *intincto*. — (5) Deest *non post numquid* in cod., et sic deinceps.

Corpus enim Domini, quod bonum est, malis malum est; et carnis stimulus, qui malus est (1), tamen Paulo bonus est: et quod malum est, ipsi profuisse cognoscimus. Sic, ut supra diximus, fratres, panis iste porrectus sancte fuit (2) a Christo, et a Juda indigne receptus. Fecit ex merito Christus, ut major esset licentia diabolo super eum, et (3) post manifestationem, graviolem vindictam in eum fecit. Subtracta enim gratia, eum Dominus ad malum agendum dimisit, et « Dimisit eum secundum desideria cordis sui, et » ivit in adinventionibus cordis sui¹, » et prætermittens eum in propria voluntate et arbitrio, ait Discipulo: « Quod (4) » facis fac citius², » quasi dicat Dominus quia non possum te revocare timore verecundiæ nec mortis æternæ, nec amore, do ergo tibi potestatem, ut agas factum, quod jam voluntate fecisti. O Juda, attende quod facis, antequam facias. Nam post factum, gratiam forte pœnitendi habere non poteris (5). O Juda, cupis tradere, qui multa peccata tibi pepercit (6)! Numquid non a morte te sæpe liberavit? numquid non tui amore patrem tuum a lepra liberavit, et matrem, cum qua concubueras, a paralysi etiam liberavit (7)? numquid non te discipulam constituit? numquid non te bursarium fecit? numquid non in furto te sæpe invenit, et semper tibi pepercit? numquid non te post Petrum ut plurimum honoravit (8)? numquid non Christus semper te juxta se habere voluit? numquid non ad pacem, postquam te eum proditurum cognovit, sæpe revocavit? numquid non tibi sacerdoti suum corpus donavit? numquid

¹ Psal. lxxx, 13. — ² Joan. xiii, 27.

(1) Hæc verba *qui malus* desunt in cod., qui male addit *et ante tamen*. — (2) Hæc verba *sancte fuit* desunt in cod., et illa opinando adjecimus. — (3) Deest *et* in cod. — (4) Cod. *quid*. — (5) Duriora hæc verba, nisi intelligantur de impossibilitate morali, non de impossibilitate absoluta. — (6) *Parcere peccata*, loquendi modus omnino barbarus, sicut et deinceps vox *bursarium*. — (7) Opinio ista de patre et matre Judæ, ejusdemque atroci facinore a doctis plerisque inter fabulas amandatur. — (8) Hoc factum nulli reperitur, nisi in *fabulosis*.

non ante te se genuflexit? numquid non pedes lavit? numquid non et eos osculatus est? Cur ergo prodis (1) Magistrum, a quo tot dona recepisti? Sed hæc omnia non considerans, recepta buccella, exivit continuo. Et bene, fratres, exivit, quia vere a Deo et consortio Discipulorum exivit. Et « Erat, inquit Evangelista, autem nox¹. » Merito nox Discipulo proditori data erat, quia cæcitas ejus mentem caligaverat.

VII. Qui postquam Discipulus ab eis nocte recessit, mox Magister undecim congregavit, et ait: « Filioli mei, modicum tempus adhuc vobiscum sum; ideo mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos². » Novus enim erat homo, quia cum quatuor modis generentur homines, aut sine matre, ut Eva; aut sine patre et matre, ut Adam; aut ex patre et matre, ut homines; aut sine patre, ex matre tantum, ut Christus; bene ergo novus erat, quia Deus et homo erat. Novum etiam regnum promittebat, quod nemo promittere ausus fuerat, scilicet cæleste regnum. Ideo novum mandatum dedit. In Lege namque veteri dictum fuerat: « Diliges (2) amicum tuum, et odio habebis inimicum tuum³; » sed Christus novum mandatum dedit, quia amicos et inimicos diligere mandavit. Cæteræ namque virtutes, scilicet fides, spes, oratio, elemosyna, virginitas, ac cæteræ aliæ virtutes, communes etiam et infidelibus esse possunt, sed inimicos diligere tantum Christianorum virtus est; et ideo Magister veritatis dicit: « In hoc cognoscent homines quod mei estis Discipuli, si dilectionem ad invicem habueritis⁴. » Scitote tamen, fratres, quod talis ordo in diligendo servandus est: primo nempe (3) super nos et super omnia Deum diligere debemus, deinde animam nostram quæ nostra proxima est, deinde

¹ Joan. XIII, 30. — ² Ibid. 33. — ³ Matth. v, 43. — ⁴ Joan. XII, 35.

(1) Cod. *prodens*, aut *proderis*. — (2) Cod. male *dilige*. — (3) Cod. *denique*, et deinde *super se*.

corpus quia factura Dei est. Ideo Apostolus dicebat: « Nemo carnem suam odio habeat¹. » Ideo nutrire debemus corpus, nec ipsum occidere, sed sustentare ipsum debemus cibo et potu, quantum valetudo permittit. Sic enim vult Deus, sic vult Apostolus, sic et vobis, fratres mei, præcipio. Ideo, fratres, hortor vos et moneo, atque sane præcipio, ut tantum carnem vestram dometis, quantum natura portare potestis. Nam cum videam inter vos quosdam sexagenarios, quosdam centenarios (1), videns eos Dei amore ferventes, corpora eorum crucifigentes, vinum etiam non bibentes, timeo ne potius Deum offendant, quam illi placeant. Talibus stricte in Christi nomine præcipio, ut saltem diebus solemnibus vinum vel cervisiam bibant. Juvenes autem qui fortes sunt, et jam de inimico triumphare cœperunt, in nomine Christi penitentiam agant, ne devincantur ab hoste. Sic enim volo; sic et sæpe observari præcepi; sic non occidemus corpora nostra, sed servient (2) suo Creatori. Deinde diligere debemus proximum, scilicet fratrem nostrum, amicum vel inimicum. Ideo attende: « Si inimicum videris esurire, ciba illum, da illi potum², cooperias eum, et carnem tuam ne despexeris³. » Dilectio enim spiritualis bonorum est, quia omnis habens eam bonus est. Numquid etiam cum odio Paradisum quis intravit? Ad infernum sæpe descendisse memini, sed ad cælum nunquam volare concedam.

VIII. Cupimus ergo, fratres, esse cives civitatis cælestis? Illa, inquam, civitas habet pacem, et ideo servemus novum mandatum novæ civitatis. Præcipit enim Christus, rex illius civitatis, pacem, et diligit diligentes pacem. « Sequamur ergo pacem, sine qua nemo Deum videre potest⁴. » Quæramus ergo pacem, et postea sequamur pacem; in ipsa Deus habitat, in ipsa quiescit et pausat, quia « Factus est in pace locus ejus⁵. » Non ergo habeamus cor intinctum odio, ne filii Judæ proditoris simus, ne cum eo

¹ Ephes. v, 29. — ² Rom. x, 20. — ³ Isai. LVIII, 7. — ⁴ Hebr. XII, 14. — ⁵ Psal. LXXV, 3.

(1) Cod. *centennarios*. — (2) Id. *serviant*.

suspendamur, et a diabolo ad infernum pariter cum eo trahamur. Qui enim odium in corde semper portat, secundus diabolus est, et qui pacem impedit, Antichristus est, et qui pacem inter fratres ponere ordinat, vere Dei filius est. Attendite, fratres, Mariam, quoniam « Multum dilexit, et ideo dimissa sunt ei peccata multa¹ ? » Quid etiam Petro Deus dixit, nisi : « Petre, amas me² ? » Et quia amavit, meruit et amari, meruit et audire : « Pasce oves meas, pasce agnos meos³. » Quid etiam Discipulo ait qui diligebat Jesum, et quem Jesus diligebat ? « Dilecte mi, veni⁴ ad me, quia tempus est ut epuleris. » Pacem ergo habeamus, fratres, si pacem cum Christo habere volumus. Si vis amari a Christo, ama inimicum propter Christum. Si ergo vis amari, ama : hanc amplectimini, hanc diligite, hanc pacem et concordiam servate usque ad mortem, si vultis cum Deo pacem habere. Pax enim omnium custodia et cura virtutum est ; hanc pacem in suo ortu Angelis præcepit, pacem sæpe annuntiavit Apostolis, pacem prædicari præcepit hominibus, pacem pro testamento Apostolis dereliquit, pacem in cruce pendens postulavit, pacem in sacrificio toti populo prænuntiari voluit ; nulla denique dabitur venia, nisi pacifico viro.

IX. Pellite ergo a vobis hoc odium, mortiferum venenum. Pacem inter vos habete, quia fratres estis ; uno enim pani, indumento uno nigri coloris (1), uni aquæ omnes participamus. Revochemus (2) igitur, fratres, ad nostram memoriam quod Dominus ab inimico osculatus est, et tamen amicum vocat illum proditorem. « Amice, inquit, ad quid venisti⁵ ? » Date igitur reconciliationis pacem, sed non osculum proditoris ; qui enim fecte inimicum osculatur, vel verbo blanditur, Judæ proditoris fratrem esse et socium quis dubitabit ? sed qui amore Christi, filius Christi est. Vos enim, fratres, quorum vita lux mundi⁶ ; licet

¹ Luc. vii, 47. — ² Joan. xxii, 17. — ³ Ibid. 16, 17. — ⁴ Apoc. xxii, 17. — ⁵ Matth. xxvi, 50. — ⁶ Id. v, 14.

(1) Cod. nigro coloris. — (2) Id. redeamus. — (3) Cod. redemptum.

mundus vos non videat, tamen lucem mundi vos appello et saluto ; ideo quia lux estis, « Luceant vestra opera bona¹. » Nos qui videmur gerere in corporis nostri habitu figuram crucis, et nomen sanctæ religionis habemus, nigram etiam vestem humilitatis portamus, zonis etiam pelliceis præcincti apparemus, caveamus ne « Similes simus sepulcris dealbatis, quæ foris pulchra et speciosa apparent, sed intus plena sunt ossibus mortuorum². » Provideamus ne nobis dicatur : « Væ vobis, qui clauditis regnum cælorum ante homines. » Timeo enim satis, ne « Nec (1) Paradisum intremus, nec alios permittamus intrare³. »

X. Hoc autem quare dico ? Non quod credam, fratres, vos malos esse, sed quia doleo de fratre vestro perduto Simplicio, qui ad hanc sanctam congregationem cum tanto fervore pervenit, et audiens patrem interfectum esse, a vobis recessit, et mundum reintravit (2), ut patris mortem vindicare posset. « Qui ergo existimat se stare, attendat et videat ne cadat⁴ ; » et sic hominibus videntibus eos (3), qui columnæ sanctitatis esse videbantur, tam nequiter cadere, non solum sibi ipsis regnum cælorum claudunt, sed etiam illis qui in sæculo demorantur. Nobis denique, fratres, qui nomen et habitum sanctæ religionis assumpsimus, vita mala periculosior erit quam in sæculo demorantibus. Ploremus ergo peccata nostra, fratres, et fratris amissi. Diligamus et nos invicem, quia « Charitas ex Deo est⁵. » Non erubescat alter ab altero veniam postulare, quia non erubuit Christus inimicos invitare ad pacem, ad pacem (4) in cruce revocare : non erubescat facere servus, quod prius fecit Dominus. Deus autem « Qui inhabitare facit unius moris in domo⁶, qui est vera pax, qui fecit utraque unum⁷, » nos in vera pace perseverare faciat. Amen.

¹ Matth. v, 16. — ² Id. xxiii, 27. — ³ Ibid. 13. — ⁴ 1 Cor. x, 12. — ⁵ 1 Joan. iv, 7. — ⁶ Psal. lxxvii, 7. — ⁷ Ephes. ii, 14.

(1) Deest nec in cod. — (2) Cod. reiteravit. — (3) Cod. homines videntes. — (4) In cod. non iterantur voces ad pacem.

SERMO XXXVII.

De Passione Domini I.

Sermo iste qui eruitur ex quinque codicibus Florentinis, nempe Bibl. Laur., Plut. xvii, cod. xxxix, fol. 21; Plut. xxx sinist., cod. ii, fol. 16, Plut. xxxiii sinist., cod. iv, fol. 132 b; Bibl. Ædil., cod. cxli, fol. 2, et cod. cxliii, fol. 201; tantis abundat ridiculis sententiis, ut rhetori cuidam, non autem sancto Augustino tribuendus videatur, quamquam ejus nomen ubique habeat. Sit in appendice post sermonem appendicis clvi, cum numero de Passione viii.

SYNOPSIS.

I. Christus in meridiano patitur. II. Mundus, Christo moriente, tenebris obruitur. III. Christi resurrectio et ascensio.

I. SAPIENTISSIMUS Salomon, fons sapientiæ, censor justitiæ et magister disciplinæ, in Canticis canticorum sic affatus est dicens: « Ubi pascis? ubi manes? in meridiano¹. » Quis interrogabat, et quem interrogabat? Vox est Spiritus interrogantis Dominum Christum. « Ubi pascis? ubi manes? » Et ille: « In meridiano. » Et miramur, fratres charissimi (1), quod interrogat Spiritus sanctus, eo quod (2) non habet corpus, cujus totus est (3) mundus; qui ante (4) tempus

¹ Cant. i, 6.

(1) Cod. cxliii dilectissimi. — (2) Sic cod. cxliii; cod. xxxix eoque. — (3) Cod. cxli in cujus potestate totus est. Cod. iv cui totus natus est. — (4) Sic cod. cxliii; cod. xxxix quia an.

fuit, nec initium habuit, sic nec aliquando finem habebit. Neque æternitas habet ætatem, aut aliquando finem, quæ (1) nescit originem. Sed ad hoc Spiritus sanctus cogit de passione sua Dominum Christum dicere, ita ut (2) populus qui ignorabat, possit audire: « Ubi pascis? » id est, ubi pateris? Et Dominus respondet (3): « In meridiano. »

II. Cum in sexta hora per medium cœli spatium sol igneus in sua libra penderet, et axe flammigero divisa mensura cœli, subjectas umbras clypeo vibrante (4) colligeret, cum mundi penderet umbra, et inferi simul in nocte (5), sic omnis Judæa vestita est cæcitate, quando furibundo impetu clamabat (6): « Crucifige, crucifige⁴. » Sicut omnis creatura sexta hora non vidit solem, sic quidquid sub cœlo jacebat didicit majestatem. Parva enim dico; sic lumen Christi, qui « In sole posuit tabernaculum suum², » universas gentes collegit, et conscientias nostras temporum nocte (7) totus intravit. Pependit in cruce sexta hora Dominus Christus, et sol pependit, ut famulus. Cum latus Christi lancea perforatur, « Ab hora sexta usque in horam nonam³, » solis claritas jugulatur. Luget cœlum auctorem, perdidit (8) oculum dies, et orbatus facula cœli, velut nox factus (9) est dies, et subito adveniens nox excæcat claritatem. Propterea in passione Domini Christi velut nox facta est dies, quia in ejus resurrectione nox inclaruit (10) ut dies, sicut scriptum est: « Quia (11) tenebræ non obscurabuntur a te, et nox sicut dies illuminabitur⁴. » Pecca-

¹ Luc. xxiii, 21. — ² Psal. xviii, 6. — ³ Matth. xxvii, 45. — ⁴ Psal. cxxxviii, 12.

(1) Sic cod. ii; cod. xxxix, qui. — (2) Sic cod. iv; in cæteris deest ita. — (3) Codd. respondit. — (4) Cod. iv breviant. — (5) Sic codd. i: Qui potest capere, capiat. — (6) Sic cod. ix; cod. xxxix clamabant. — (7) Sic cod. xxxix; cod. cxliii temporum noctes. Neutrum captu facile; forte legendum tempore noctis. — (8) Sic cod. xxxix; cod. ii perdit. — (9) Codd. facta est. — (10) Cod. xxxix declaravit; cod. ii declaruit, pro quo posuimus inclaruit. — (11) Sic cod. cxliii; cod. xxxix qui.